

Mer än halva himlen

En kvantitativ analys av jämställdhet i asiatiska länder

Lenita Norin

*”Any woman who tells the truth about herself is a
feminist”*

- Alice Munro

Abstract

This quantitative study explores the potential correlation between these two variables. This is based on reports that state the connection between gender equality and economy. In this essay three definitions of gender equality are compared with countries' economic situation, measured in GDP per capita, studying both the effect of economic conditions on gender equality, and vice versa. The population group analyzed is Asia, and 43 Asian countries are included in this study. This study relies heavily on the data set "Quality of government" and its Cross-section data. The analysis is demonstrated through charts and diagrams created by the author. Due to the extremely diverse population group, the results are not statistically significant. However, after excluding six of the richest countries, the correlation between the two variables is higher. The study also shows that religion is an important factor for explaining the level of gender equality in Asian countries. This study concludes that the size of the economy may explain some of the gender equality, but variables such as levels of democracy and religion have a higher impact on the level of gender equality in Asian countries.

Nyckelord: jämställdhet, kön, BNP per capita, Asien, religion

Antal ord: 8673

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställning.....	1
1.2 Disposition	2
2 Teori	3
2.1 Definition av jämställdhet	3
2.1.1 Jämställdhet i Asien	4
2.2 Teorier om sambandet mellan jämställdhet och ekonomi.....	5
2.3 Teorier om sambandet mellan jämställdhet och andra faktorer	7
2.3.1 Kumulativitet.....	8
3 Metod	8
3.1 Metodologiska verktyg.....	9
3.2 Beroende variabler	10
3.2.1 Jämställdhet som lika representation.....	10
3.2.2 Jämställdhet som formellt lika förutsättningar.....	11
3.2.3 Jämställdhet som de facto lika möjligheter	13
3.3 Oberoende variabel	13
3.3.1 Andra förklaringsvariabler	14
3.4 Metodologiska utmaningar.....	15
3.4.1 Tidsaspekt för variabler.....	17
4 Resultat.....	18
4.1 Frekvenser	19
4.2 Samband mellan jämställdhet def. 1 och BNP/capita	22
4.3 Samband mellan jämställdhet def. 2 och BNP/capita	24
4.4 Olja: ett villkor för icke-samband	25
4.5 Samband med andra förklaringsvariabler	28
5 Slutsats	31
6 Referenser.....	33

1 Inledning

Före detta kinesiske ledaren Mao Zedong ansåg att kvinnorna utgjorde en viktig del av samhället. Han ska ha sagt att 'kvinnorna bär upp halva himlen' (UR 2012). Detta är inte endast ett romantiskt ordspråk, utan det återger även de argument som föranledde förändringarna år 1949, då folkrepubliken Kina utropades (Ramusack & Sievers 1999 s. 238). Förändringarna gällande kvinnor bestod bland annat i lagar som fastställde kvinnors rättigheter och lagar som gjorde äktenskapet till en mer jämställd institution (Ibid.).

Mycket har hänt sedan dess. I Kina ökar antal medelinkomsttagare i rasande fart, och en stor del av dessa är kvinnor (UR 2012). Det verkar som om goda tider är bra för kvinnor (Dollar & Gatti 1999 s. 1). Det handlar dock inte enbart om Kina längre. Hela Asien är på frammarsch och de asiatiska länderna avancerar relativt flera andra regioner. Frågan är om samhällsfaktorer som jämställdhet har en lika exceptionell utveckling som ekonomin? Då Asien moderniseras och utvecklas ekonomiskt torde jämställdheten öka, då jämställdhet är en del av modernisering (Tanabe & Tokita-Tanabe 2003 s. 1). Det är intressant att se hur jämställdheten ser ut i en region i utveckling. Det är även intressant att se om jämställdhet är ett medel för ekonomisk utveckling, eller en effekt av det.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka sambandet mellan ekonomi och jämställdhet i Asien. Frågeställningen lyder: *Går det att finna ett positivt samband mellan BNP per capita och jämställdhet i asiatiska länder?* Jag testar även omvänd orsaksriktning och söker andra möjliga förklaringsfaktorer till grad av jämställdhet i Asien. Uppsatshypotesen är att det finns ett positivt samband mellan fördelningen av

tillgångar i Asien och grad av jämställdhet. För att hitta sambandet används en kvantitativ metod. Mina huvudsakliga variabler är: jämställdhet, den beroende variabeln (Y) och BNP per capita, den oberoende variabeln (X).

Dessa används även i motsats orsaksriktning, då variablerna byter plats. I analysen är det även möjligt att diskutera kring vilka mekanismer som driver sambandet mellan X och Y. Om det inte finns ett samband diskuteras eventuella förklaringar till detta.

Fokus för denna uppsats är de asiatiska kvinnornas situation, eftersom man kan säga att ett sätt att uppnå jämställdhet är genom att öka kvinnors levnadsstatus. Detta tillvägagångssätt stämmer även i till exempel Europa. Utöver detta finns det även andra likheter mellan de båda världsdelen vad gäller jämställdhetsfrågor, vilka redogörs för i teoridelen. På grund av historiska omständigheter och faktumet att Asiens och Europas länder generellt befinner sig i olika stadium ägnas inte mycket tid åt komparation världsdelen emellan. Däremot framhålls bitvis Sverige som jämförande exempel; för att underbygga argument och få förståelse för resultat. Anledningen är inte bara Sveriges internationella ställning som ett av världens mest jämställda länder (Lorber 2010 s. 99). Det är också för att landet fungerar som ett välkänt referensexempel för läsare av denna uppsats.

1.2 Disposition

Uppsatsen består av ytterligare fem delar. Först en teoridel där begrepp definieras och relevant teori presenteras. Teorin diskuteras även i relation till uppsatsens undersökningspopulation och vetenskapliga bidrag. Därefter återfinns en metoddel som berör de metodologiska verktyg som används och de eventuella problem dessa kan medföra. I den fjärde delen presenteras resultaten i form av statistik. Uppsatsen avslutas med en slutsats som både sammanfattar resultaten och diskuterar kring relevansen för uppsatsens forskningsområde. Den sista och sjätte delen är en referenslista.

2 Teori

Teoridelen består av tre delar. Den första delen består av definitioner av uppsatsens undersökningsbegrepp: jämställdhet. Här finns även en diskussion kring närliggande begrepp och en diskussion kring jämställdhet i Asien. Den andra delen innehåller en teoretisk diskussion om sambandet mellan jämställdhet och ekonomi. Den tredje och sista delen fokuserar dels på samband mellan jämställdhet och andra faktorer än ekonomi, och dels på uppsatsens inomvetenskapliga bidrag och kumulativeten.

2.1 Definition av jämställdhet

Skiljelinjen mellan de två begreppen *jämställdhet* och *feminism* kan ibland uppfattas som otydlig. I denna uppsats används i huvudsak begreppet jämställdhet, men viss litteratur som konsulteras använder begreppet feminism, och citeras därefter. Därav kan det vara betydelsefullt att redogöra för relationen, och mer specifikt skillnaderna, mellan de båda begreppen. I denna uppsats används tre definitioner av jämställdhet, och det tydligt att de påminner om definitioner av feminism, exempelvis: “*I define feminism as the belief that all human beings, beginning with women but not ending there, deserve the power to make dignified choices*” (Irshad Manji).

Udith Lorbers inledande mening i boken “Gender Inequality - feminist theory and politics” (2010, s. 1) klargör skillnaden mellan de båda begreppen: “*feminism är en social rörelse vars grundläggande mål är att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män*”(min översättning). Den största skillnaden mellan jämställdhet och feminism tycks vara att de båda kan klassas som en åsikt, ett begrepp och ett fenomen, medan det senare även syftar till en rörelse, en social mobilisering, som arbetar för att uppnå jämställdhet. Det förstnämnda är alltså det som kan vara det önskvärda tillståndet i ett samhälle, vilket också är det tillstånd som undersöks i denna uppsats.

Jämställdhet är ett brett begrepp som kan anta en rad olika definitioner. Den första kan vara att det finns lika många kvinnor som män som styr ett land eller ett

företag; en *jämn fördelning av representation* är kanske den enklaste definitionen av jämställdhet.

Nationalencyklopedin sammanfattar jämställdhet som ”det att vara jämställd särskilt i fråga om kvinna i förhållande till man” (Nationalencyklopedin 2013) och kopplar sedan detta till begreppet jämlikhet, vilket beskrivs som ”det att varje person anses vara lika mycket värd som varje annan i politik och vanligt även ekonomiskt avseende” (Ibid.). Dessa definitioner syftar främst till att alla, oavsett kön, skall ha *lika förutsättningar tillika rättigheter*.

En mer abstrakt definition av jämställdhet är jämställdhet som *de facto lika möjligheter*. (Badersten 2006 s. 36). Det är kanske det största dilemmat i jämställdhetsproblematiken, inte bara för att det är ett svåråtkomligt tillstånd, utan också för att det har stor påverkan på hur hög jämställdhet enligt de två första definitionerna är. Denna tredje definition förväntas inte uppfyllas i en världsdel som Asien. Den är med stor sannolikhet inte uppfyllt i exempelvis Europa heller, men den är ändå värd att uppmärksamma.

2.1.1 Jämställdhet i Asien

Feminism i Asien används ofta synonymt med icke-västerländsk feminism (Lorber 2010 s. 86ff). Detta öppnar för en diskussion kring västvärldens ”patent” på jämställdhet. Det kan ses som problematiskt att västvärldens ideal per automatik ska implementeras på andra områden i världen; att samhällsupplägget i väst skall vara normen. Feminister från icke-europeiska länder hävdar att västvärldens feminister nedvärderar traditioner och kulturer i förmån för individualism och modernisering (Lorber 2010 s.86). Men, om vissa traditioner och kulturer leder till att kvinnor förtrycks, anser jag att det är befogat att kritisera dessa. Om nationer är uppbyggda av strukturer som står i vägen för ett jämställt samhälle måste det få kunna påtalas. Följaktligen är det extra viktigt att uppmärksamma spänningen mellan modernitet och traditioner, eftersom Asien är fyllt av kontradiktioner på detta plan (Tanabe & Tokita-Tanabe 2003 s. 6). Regionen har alltså större utmaningar att överkomma, där vissa normer och traditioner inte naturligt förändras till följd av ekonomisk utveckling. Det som sades inledningsvis, att modernisering och utveckling leder till jämställdhet, måste inte nödvändigtvis ske i just Asien. Tvärtom, i vissa fall kan modernisering på kort sikt göra kvinnor en otjänst, då det kan göra att deras inkomstkällor försvinner, vilket leder till större ojämlikhet (Lorber 2010 s.86). Dock, skriver Maria Charles i A

World of Difference: International Trends in Women's Economic Status, att jämställdhet är det stadiet man vill uppnå med ett samhälle, först då ska samhället vara färdigutvecklat (2011 s. 356). Därav borde det vara av intresse för de asiatiska länderna att arbeta för ett jämställt samhälle. Charles anser att lösningen kan ligga i en degradering av könsbegreppen, det vill säga att de båda könen skall närma sig varandra och att skillnaderna i rättigheter och möjligheter inte skulle ha anledning att vara signifikanta (Charles 2011 s. 357-359). Detta skulle också leda till att underliggande strukturer i samhället löses upp (Ibid.).

2.2 Teorier om sambandet mellan jämställdhet och ekonomi

Det finns många teorier om sambandet mellan jämställdhet och ekonomi. Dels från en mikroekonomisk utgångspunkt, där man ser hur den enskilda kvinnans levnadsstatus förbättrades efter att hon fick ha ansvar för sin egen ekonomi; genom exempelvis förvärvsarbete och särbeskattning (Jackson 1998 s. 71). Dels finns teorier om hur den makroekonomiska situationen korrelerar med den kvinnliga delen av befolkningens status generellt (Lorber 2010 s.86). Bland annat finns forskning som visar ett samband mellan ekonomisk tillväxt och jämställdhet, men där orsaksriktningen inte är fastställd (Andrén 2012 s. 70). Mycket av forskningen fokuserar på just ekonomisk tillväxt, men det finns även forskning som tyder på att *hög nivå* av BNP per capita och hög nivå av jämställdhet korrelerar (Löfström 2012 s. 30).

Vissa rapporter meddelar att för att uppnå ekonomisk tillväxt bör man fokusera på att öka jämställdheten, även i redan utvecklade länder (Europeiska kommissionen 2012). Jämställdhet skulle alltså kunna vara ett nyttigt verktyg för att öka en nations ekonomiska utveckling: en studie av Världsbanken bevisar just detta. Där används Human Development Index (HDI) som ett mått på jämställdhet, författarna jämför männens HDI-nivå med kvinnornas. För länder med en liten skillnad mellan könen var den genomsnittliga ekonomiska tillväxten under fyra år högre än i länder med stora skillnader mellan könen (Morrison m.fl. 2007 s. 32). Den rapporten hade fokus på utvecklingsländer och kunde följaktligen dra slutsatsen att jämställdhet bidrar till att dra ut nationer ur fattigdom (Ibid.). Sambanden var tydligt positiva på makronivå, men

på mikronivå (de undersökte hushållets förändrade dynamik efter ökad jämställdhet) kunde inte lika tydliga samband påvisas (Morrison m.fl. 2007 s. 38-39).

En tidigare publicerad rapport av Världsbanken är: *Gender Inequality, Income, and Growth: Are good times good for women?* I denna testar författarna Dollar & Gatti sambandet i motsatt orsaksriktning. De menar att god ekonomi höjer jämställdhetsgraden (Dollar & Gatti 1999 s. 1ff). Forskningen fokuserar på skillnader mellan kvinnors situation i utvecklingsländer och industriländer (Ibid.). Forskarna hävdar att det är i de fattigaste länderna man finner de sämsta förutsättningarna och levnadsvillkoren för kvinnor. Skillnaden också relativt större i de fattiga länderna, med andra ord: kvinnor har alltså sämre förutsättningar i förhållande till män, men i fattiga länder är skillnaden än mer påtaglig (Ibid.). Även denna Världsbanksrapport söker samband ur mikro- och makroekonomiskt perspektiv (Dollar & Gatti 1999 s. 7-9). Det senare perspektivet, i kombination med rapportens frågeställningar, gör att denna forskning utgör den huvudsakliga teorin för min uppsats. Världsbankens forskningsbidrag använder sig dessutom av både ekonomisk tillväxt (BNP per capita tillväxt) och ekonomistörlek (BNP per capita). Den senare är även denna uppsats huvudsakliga oberoende variabel.

Dollar & Gatti studerar andel kvinnor i parlament (operationalisering av jämställdhet definition 1), och finner att det är i de fattigaste länderna som kvinnor innehar absolut lägst representation (Dollar & Gatti 1999 s. 5). Vad gäller kvinnors rättigheter (här: operationalisering av jämställdhet definition 2) finns det även där ett positivt samband mellan hög nivå av kvinnors rättigheter och nationers rikedom (Ibid.). Min uppsats innehåller liknande jämförelser av variabler och ett liknande syfte: att undersöka hur jämställdheten ser ut och vad den kan förklaras av. Skillnaden är att denna uppsats koncentreras på asiatiska länder.

Slutsatsen Dollar & Gatti drar är att länder gör sig själva en otjänst genom att bevara den systematiska ojämställdheten, det vill säga jämställdhet som reproduceras genom samhällsstrukturer (Dollar & Gatti 1999 s. 2). De visar tydligt på att samhällen där man inte investerar i kvinnors liv och utbildning har sämre ekonomisk tillväxt än samhällen som gör detta (Dollar & Gatti 1999 s. 37-39). Sambandet är dock främst förbehållet för mer industrialiserade ekonomier, medan inte lika tydliga samband för jordbruksländer kunde påvisas (Ibid.).

2.3 Teorier om sambandet mellan jämställdhet och andra faktorer

Det finns andra faktorer än ekonomi som kan bestämma graden av jämställdhet. Det kan till och med finnas variabler som förklarar både ekonomisk tillväxt och jämställdhet, det vill säga att de båda variablerna styrs av gemensamma bakomliggande faktorer (Teorell & Svensson 2007 s. 186-188). En sådan faktor skulle kunna vara styrelseskick. Jämställdhet och demokratiska styrelseskick är starkt länkande, eftersom poängen med ett demokratiskt system är att representera *hela* befolkningen. Om inte det implementeras i praktiken är det inte en fullvärdig demokrati (Freidenvall 2011 s. 163). Dessutom finns det mycket forskning som visar hur demokratinivå korrelerar positivt med ekonomi, och tvärtom. Däremot måste man ha i åtanke att de asiatiska länderna nödvändigtvis inte följer den modellen; att ett land utvecklas ekonomiskt behöver inte nödvändigtvis betyda att de också övergår till ett demokratiskt system (De Mesquita & Downs 2005 s 1ff).

När det gäller faktorer som skulle kunna förklara grad av jämställdhet istället för ekonomiska faktorer, utnämner Dollar & Gatti *religion* som en av de bättre förklaringsfaktorerna (Dollar & Gatti 1999 s. 3). I många av de asiatiska länderna, precis som i resten av världen, är religion en stor bidragande faktor till samhällets utformning; många traditioner och normer är grundade i religion. Dollar & Gatti hävdar att vissa samhällen är beredda att betala priset som tillkommer med ett ojämnt samhälle, och är därav också villiga att undgå de ekonomiska fördelarna som ett jämställt samhälle medför (Ibid.).

Asien kantas av speciella omständigheter vad gäller religionsfrågor. Medan Sverige och flera andra västerländska länder genomgår en långsam sekularisering, finns det länder i Asien som rör sig i motsatt riktning.¹ Exempelvis återfinns en trend i flera muslimska länder där en ökad islamisering leder till att exempelvis kvinnors rättigheter succesivt minskar (Hassan 1999 s.251). Islam driver en tradition i att hålla kvinnor och män åtskilda. Män återfinns i den offentliga och politiska sfären, medan kvinnor hör hemma i den privata sfären (Hassan 1999 s. 251-252). Länder där islam är den största religion vidhåller att om kvinnor skulle börja infiltrera den offentliga

¹ Det är positivt att förklaringsvariabeln religion är stark, det vill säga inte alltför mycket sekularisering. Det hade ändå kunnat argumenteras för att religiösa åsikter kvarstår i ett samhälle av tradition, men variabeln hade onekligen haft svagare status. Däremot är många invånare i till exempel Kina är icke-religiösa. Detta beror dock främst på att man använder en striktare definition för vem som är religiös, men det påverkar ändå statistiken.

sfären skulle det leda till oordning och till och med förstörelse av den grundläggande ordningen (Hassan 1999 s. 252). Feminister menar att det är problematiskt om ett samhälle insisterar på att hålla kvinnor borta från den privata sfären, eftersom de då aldrig uppnår samma rättigheter och status som män. För att förändra detta måste ”det personliga bli politiskt” (Freidenvall 2011 s. 67).

2.3.1 Kumulativitet

Utöver att detta är en studie endast koncentrerad på Asien, finns tre angreppssätt där denna forskning skiljer sig från tidigare arbeten. För det första ämnar jag fastställa orsaksriktning på det möjliga sambandet mellan BNP per capita och jämställdhet; en orsaksriktning det råder delade meningar om. För det andra innehåller denna uppsats en annan, tämligen genomgripande, definiering och operationalisering av begreppet jämställdhet. I många undersökningar av jämställdhet är definitionen av begreppet grundat på mer grundläggande välståndsaspekter för kvinnor, exempelvis operationaliserat med måttet GDI, Gender Development Index (Löfström 2012 s. 30).

För det tredje analyseras inte ekonomisk utveckling, det vill säga förändring över tid. Istället används data från jämförbara år² för att dra slutsatser angående den rådande situationen. BNP per capita från ett fast år innebär att det är ekonomiernas storlek i förhållande till befolkning som undersöks, inte ekonomisk tillväxt. Kombinationen av dessa tre punkter utgör uppsatsens kumulativitet.

3 Metod

I metoddelen presenteras uppsatsens metodologiska innehåll. Den består av fyra huvuddelar. Den första delen består av en diskussion kring val av metod och en redogörelse för de metodologiska verktyg som används i arbetsprocessen. Därefter följer en detaljerad beskrivning av de beroende variablerna. Den tredje delen är

² Quality of Governments standard data: 2007-2010. BNP/capita: 2007 och 2012.

upplagd på samma vis som den förra, men behandlar istället de oberoende variablerna, inklusive kontrollvariabler. I den fjärde och sista delen diskuteras olika metodologiska problem, såsom statistiska mätfel och tidsaspekter för variabler.

3.1 Metodologiska verktyg

I denna uppsats är målet att se grad av jämställdhet ur ett makroperspektiv i Asien, därav undersöks ett stort urval av länder mot olika förklaringsvariabler. Den kvantitativa analysen består främst av data från Quality of Government (QoG). Jag använder statistikprogrammet SPSS för att bearbeta och tillämpa datan.

Populationen som undersöks är världsdelen Asiens länder (cirka 48st). Det är intressant att studera en specifik världsdelen eftersom Asien ger exempel på stor variation: många av världens starkaste ekonomier finns här, men även några av de svagaste. Det finns även länder som är geografiskt stora och länder som är geografiskt små. Med andra ord, det är en heterogen grupp av analysenheter med en gemensam nämnare i att de ligger i Asien. Det är också viktigt, i linje med teorin, att det är en region som inte ännu är färdigutvecklad. Asien är principiellt intressant att studera på grund av deras ekonomiska utveckling de senaste decennierna, men också för att det fortfarande är en relativt fattig världsdelen. Förändring av jämställdhet gör relativt mer skillnad i utvecklingsländer än utvecklade länder, på grund av att när regioner förbättras i form av arbete- och utbildningsmöjligheter leder det till att omvärlden blir mer närvarande (Tokita- Tanabe 2003 s. 172). Då får kvinnor upp ögonen om omvärldens höga levnadsstatus och inser att det finns mer att kräva av sitt samhälle (Ibid.).

I denna uppsats är 43 asiatiska länder representerade, det vill säga $n = 43$ (Körner & Wahlgren 2006 s. 40). Några av dessa länder ligger i periferin av Asien och räknas ibland till Europa, till exempel Cypern och Turkiet. Dessa inkluderades ändå eftersom det är fördelaktigt att undersöka gränsande länder. Dessutom bidrar det till att n blir större. Om till exempel Cypern avviker från trenden kan det förklaras med att landet geografiskt befinner sig i Asien men har en starkare europeisk anknytning, i

form av medlemskap i Europeiska Unionen. Urvalet på 43 länder utgör ca 90 % av den totala populationen (Ibid.).³

Att få fram någon form av kausalitet, det vill säga förhållandet mellan orsak och verkan, är önskvärt men inte tvunget (Teorell & Svensson 2007 s.159-160). Om det finns ett positivt samband mellan variablerna går det i förlängningen att konstatera att hög BNP per capita är bra för asiatiska kvinnor (Teorell & Svensson 2007 s.181). En kvantitativ metod förser mig med utmärkta metodologiska verktyg för att kunna dra slutsatser om jämställdhetens helhetssituation i Asien.

3.2 Beroende variabler

De beroende variablerna är de variabler som önskas förklaras, i detta fall jämställdhet. Jag tittar på jämställdhet utifrån tre olika definitioner, vilka utgör varsin kategori och analyseras separat. Jämställdhet som...

- 1) Lika representation av båda kön
 - 2) Formellt lika förutsättningar för båda kön
 - 3) De facto lika möjligheter för båda kön
- (Badersten 2006 s. 36).

3.2.1 Jämställdhet som lika representation

Jämställdhet som lika representation operationaliseras genom QOG- variabeln:

Andel kvinnor i parlament

Mätningen avser kvinnor som innehar en stol antingen i underhus eller enda kammare och redovisas i procentform (Teorell m.fl. 2013 s. 341).⁴ Observera att populationen består av både demokratier, semi-demokratier och dikaturer, vilket innebär att denna variabel inte kan tillskrivas folkvalda representanter. Jag anser dock att detta inte är ett stort problem eftersom syftet med denna variabel är att visa hur stor andel av parlamentsplatserna som innehas av kvinnor, både för att det är inflytelserika platser,

³ Länder som saknas är bl.a. Nordkorea, Afghanistan, Myanmar och Bhutan.

⁴ Variabelkategorierna kodas i intervallskala i min datamängd för att möjliggöra analys i form av grafer. Notera att procent egentligen klassas som fraktionsskala, då det ej kan understiga noll. Den datanivån är dock inte valbar i SPSS.

men också för att kvinnor i allmänheten skall känna att politiska implementeringar delvis kommer ifrån kvinnor.

Alternativ operationalisering av lika representation hade kunnat vara variabeln *Andel kvinnor med höga positioner*. Vald variabel hade dock inte kategoriserats som underkategori eftersom kvinnor i parlament inte är medräknat som ”höga positioner” (Teorell m.fl. 2013 s. 360). Om den hade kombinerats med vald variabel hade den fungerat som en utjämnare av den huvudsakliga definition då det i vissa länder finns en stor andel kvinnor på höga positioner inom näringslivet, men inte inom politiken. Thailand är ett tydligt exempel på detta (Lindberg Falk 2003 s. 35). Dessvärre finns det många ”missing values” för min population i denna variabel, vilket drar ner antal analysenheter och därmed den statistiska säkerheten i undersökningen. Därför inkluderas endast ”andel kvinnor i parlament”.

3.2.2 Jämställdhet som formellt lika förutsättningar

Jämställdhet som formellt lika förutsättningar operationaliseras i form av kvinnors lagstadgade rättigheter. De mäts utifrån följande QOG-variabler:

Kvinnors politiska rättigheter

Kvinnors ekonomiska rättigheter

Kvinnors sociala rättigheter

Alla variabler som behandlar kvinnors rättigheter mäts utifrån en värdepoängssättning. De möjliga värdena är 0-3, alltså fyra steg (Teorell m.fl. 2013 s. 70-72). Värdet 0 innebär att rättigheter för kvinnor inte finns lagstadgat och att det kan förekomma lagar som är diskriminerande mot kvinnor (Ibid.). 1-2 och att det finns lagar gällande kvinnors rättigheter men är undermåligt applicerade. Värde 3 innebär att det finns rigida lagar och att de tillämpas (Ibid.).⁵ Jag adderar de tre värdena manuellt och de utgör en sammanslagen variabel ”kvinnors rättigheter” i ett land. Detta innebär att den nya skalan är 0-9. Jag värderar dessa rättigheter lika.⁶

Variabeln *kvinnors politiska rättigheter* omfattar till exempel om kvinnor innehar rösträtt och om de har rätt att vara politiskt aktiva i form av partimedlemskap och parlamentsposter (Teorell m.fl. 2013 s. 71). Observera att kvinnor i parlament

⁵ Sverige tilldelas värdet 3 på alla rättighetskategorierna.

⁶ Även ojämn poängfördelning likställs i sin värdering: ett land erhåller 3 poäng med resultatet 0+0+3 precis som om ett land med 1+1+1.

även undersöks i den första definitionen av jämställdhet. Denna variabel inkluderar dock endast rätten att som kvinna inneha parlamentspost eller inte (Teorell m.fl. 2013 s. 71).

Variabeln *kvinnors ekonomiska rättigheter* består bland annat av information angående:

Lika lön för lika arbete

Rätten att välja yrke och acceptera arbete utan att be om tillstånd av sin man

Rätten att inte bli diskriminerad och sexuellt trakasserad på arbetsplatsen, och annan säkerhet relaterat till arbete, till exempel föräldraledighet, jämställdhet i urvalsprocess för anställning och befordran.

(Teorell m.fl. 2013 s. 70).

Variabeln *kvinnors sociala rättigheter* består bland annat av faktorerna:

Rätten att medverka i olika aktiviteter, sociala och kulturella.

Rätten mot tvångssterilisering

Rätten att ansöka om pass och resa utomlands

Rätten att ansöka om skilsmässa

(Teorell m.fl. 2013 s. 72).

Jag anser att delar av ovanstående variabel är av ekonomisk karaktär och borde tillhöra variabeln ekonomiska rättigheter istället. Exempelvis rätten till jämn arvsfördelning och rätten till enskild egendom i äktenskap (Ibid.). Detta har dock ingen större betydelse för denna uppsats då alla rättigheter värderas lika.

Rättighetsvariablerna har datanivån ordinalskala, det vill säga de olika stegen visar den inbördes ordning som analysenheterna antar vad gäller olika rättigheter; man kan värdera dem (Körner & Wahlgren 2012 s. 30-31). Däremot går det inte att avgöra exakt hur mycket det skiljer mellan de olika stegen. För att veta det krävs minst intervallskalenivå (Ibid.). För att kunna använda variablerna i grafer i SPSS-programmet, klassas deras datanivå om till intervallskala.

Dessa två definitioner av jämställdhet utgör den beroende variabeln, det som förändras när X förändras. De mäts individuellt mot olika förklaringsvariabler, då det kan vara intressant att jämföra och se om det är samma länder som får höga värden utifrån olika definitioner av jämställdhet.

3.2.3 Jämställdhet som de facto lika möjligheter

Jämställdhet som de facto lika möjligheter, anser jag vara allt för svåroperationaliserat. Det hade till exempel kunnat bestå av lika möjligheter till utbildning för kvinnor som för män. Dock är rätten till utbildning redan inräknat i variabeln *kvinnors sociala rättigheter*. Dessutom anser jag att det är svårt att sätta ett konkret värde på lika möjligheter, varav jag istället ser denna tredje definition som en slutsats till min analys. Först presenteras sambanden för de två första definitionerna med de oberoende variablerna och sedan analyseras sambanden i slutsatsen.

Mycket tyder på att även om man får fram goda resultat på samband med definition 1 och 2 mellan BNP per capita eller andra förklaringsvariabler, kommer analysen ändå spegla att det verkar vara något som inte är fullt jämförbart; troligtvis kommer svaret kunna finnas i definition 3. Jag anser att denna definition sammankopplar definition 1 och 2, och skänker ett dynamiskt synsätt till ett omfattande samhällsproblem.

3.3 Oberoende variabel

De oberoende variablerna är de som ämnar förklara den beroende. Den första förklarande variabeln är den ekonomiska aspekten. Denna operationaliseras enkelt genom att använda måttet **BNP per capita**= **x1**. Anledningen till detta är att BNP per capita är ett enkelt, lättolkat och välkänt mått på det ekonomiska tillståndet i ett land.⁷ BNP per capita är Bruttonationalprodukten delat på antal invånare från mitten av det år som avses. Måttet består av summan av alla varor och tjänster i ett land under det givna året, adderat med skatteintäkterna för dessa och subtraherat med subventioner som inte ingår i produkternas värde. Notera att BNP per capita inte degraderar för naturtillgångar, såsom den icke förnybara tillgången olja (Ibid.). Detta innebär att måttet inte tar hänsyn till att tillgångarna gradvis minskar, och så småningom kommer försvinna. Minskningen kan istället granskas i form av BNP-mått över tid (World Bank 2013).⁸

⁷ Det är viktigt att det är ett genomsnittsmått då Asien består av både små och stora länder.

⁸ Notera dock att marknadspriser ökar då utbudet minskar, vilket innebär att minskningen inte är enkelt att åskådliggöra.

3.3.1 Andra förklaringsvariabler

Utöver variabeln BNP per capita används även andra oberoende variabler för att testa om dessa kan förklara graden av jämställdhet. För det första behövs kontrollvariabler för att se om jämställdhet verkligen förklaras av BNP, och att det inte är ett skensamband (Teorell & Svensson 2007 s. 190). För det andra är det av intresse att se om det finns andra faktorer som bidrar mer till förklaringen av jämställdhet än vald förklaringsvariabel (Ibid.).

En alternativ förklaringsvariabel skulle kunna vara vilken färg regeringspartier har, om det är vänster-, mitten- eller högerregeringar. Dessvärre finns inte mycket data på detta för populationen Asien – variabeln hade alltför många ”missing values”. Dessutom finns en problematik i många av analysenheterna, såsom Kina, finns endast ett parti som kan ha inflytande, vilket ger variabel lägre värderingsförmåga. Kombinationen av dessa problem gör att jag väljer att använda andra förklaringsvariabler.

Hur demokratiskt ett land är torde vara en bra kontrollvariabel till sambandet med jämställdhet, eftersom demokratiska samhällen ofta har ett stort fokus på välfärdsfrågor, till vilket jämställdhet kan räknas. Det finns flera operationaliseringsmöjligheter för variabeln **demokrati=x2**:

Antingen kan man använda en variabel som delar in de asiatiska länderna i två grupper: demokratiska (1) och odemokratiska (0), eller något mer dynamiskt mått, såsom Freedom House och Polity's värdering av demokratinivå på skalan 0-10, där 0 är helt odemokratiskt och 10 helt demokratiskt (Teorell m.fl. 2013 s. 95). Jag väljer den senare, med motiveringen att avståndet mellan demokratier och diktaturer är mer upplöst idag. Jan Teorell och Staffan I Lindberg diskuterar i Statsvetenskaplig tidskrift problematiken av att mäta styrelseskick: ”[e]tt sätt att beskriva utvecklingen är att skillnaden mellan dessa två styrelseskick alltmer kommit att bli en fråga om gradskillnader snarare än om artskillnader” (2013 s. 274). Därav är Freedom House och Polity's demokratimått den mest lämpade.

Noteras bör att måttet demokratinivå är starkt bundet till nationers demokratisering, eftersom tiden som demokrati är relevant för graden av demokrati. Framstående feminister har kritiserat operationaliseringen av begreppet demokratisering, med argumentet att man klassar en nation som demokratiskt det år männen fick rösträtt (Freidenvall 2011 s. 163). Det finns forskning där man har operationaliserat begreppet till där både män och kvinnor erhålls rösträtt. Den nya definitionen genererar i att teorier om demokratiseringsvågarna inte längre stämmer och

att många västländer blev demokratiska efter flera utvecklingsländer (Freidenvall 2011 s. 163-164). Dessvärre har jag inte kunnat ta hänsyn till detta vid val av min demokrativariabel.

Den andra förklaringsvariabeln till grad av jämställdhet är **religion=x3**.

Anledningen till att jag använder religion som förklaringsvariabel är i enlighet med teorin om att det finns ett starkt samband mellan (starka) religiösa åskådningar och jämställdhet (Dollar & Gatti 1999 s. 3).

3.4 Metodologiska utmaningar

Problemet med extensiva undersökningar är att det kan rendera i svepande generaliseringar som inte ger tillräckligt med fördjupad information av ämnet. Dock är det analysen av resultaten som är det mest givande i uppsatser med statistisk metod, precis som med andra metoder. Det är i analysdelen som det avslöjas om det går att dra slutsatser av värde, och detta måste göras med en förförståelse av rådande situationer i olika länder. Det är viktigt att vara medveten om att det alltid kan finnas andra faktorer som bestämmer graden av samband eller icke-samband, och dessa går ofta att hitta i länders historia; kulturell, social och politisk (Tatli, Vassilopoulou & Özbilgin 2012 s.541-542).

Problem vad gäller validitet och reliabilitet är ständigt närvarande hos undersökningar med kvantitativ metod. Det är viktigt att man har en korrekt mätning med lämpliga verktyg som genererar sanningsenliga resultat, det vill säga god reliabilitet (Esaiasson m.fl. 2012 s. 207-208). Det är ännu viktigare att mäta det man avser mäta, det vill säga att man har en hög validitet (Teorell & Svensson 2007 s. 59). Anledningen till att det är viktigare är för att annars finns det så kallade systematiska mätfel, medan om man har dåliga verktyg uppstår osystematiska mätfel. Det senare är enklare att upptäcka och åtgärda (Teorell & Svensson 2007 s. 55-59). Den främsta anledningen är dock att validitetsproblem innebär att operationalisering av begrepp har misslyckats (Ibid.). För att uppsatsen skall hålla hög nivå av både reliabilitet och validitet krävs medvetenhet för problemen och uppmärksamhet för möjliga avvikelser hos datan.

Problem angående kausala samband är också en av de huvudsakliga utmaningarna. Något av de vanligaste problemen att sambandet är spuriöst. Det

innebär att det finns en bakomliggande variabel, Z, som orsakar både X och Y, vilket innebär att det inte är Y som orsakar X (Teorell & Svensson 2007 s. 186-188). Ett annat problem är att man finner att Y de facto påverkar X, men det går via en annan förklaringsvariabel, ett så kallat indirekt samband (Teorell & Svensson 2007 s. 188). Det finns metoder för att undvika några av dessa metodologiska problem. Utöver att införa kontrollvariabler kommer jag använda mig av lösningar för att se om regressionen duger. Nedan följer exempel på tre test man kan utföra för att kontrollera detta.

Multikollinariitet testar man för att se om de oberoende variablerna är alltför lika eller beror för mycket på varandra. Det är inte bra om de består av samma mekanismer eftersom standardfel kan uppstå om de oberoende variablerna är för lika (Teorell & Svensson 2007 s.211). Det kan medföra att man drar felaktiga slutsatser, och det är i vilket fall onödigt att inkludera variabler som inte testas för något nytt: $y = a + x_1 + x_2 + x_3$ är bara intressant om X-värdena inte mäter samma sak. Testet består i att man undersöker hur mycket gemensamt de olika X-variablerna förklarar genom att göra en regressionsanalys på dessa (se 4.5).⁹ Det är ett test som endast inkluderar de oberoende variablerna och ingen beroende, en så kallad regressionsplan (Ibid.). Det har ingen betydelse vilken X man sätter som beroende variabel eftersom det är korrelationen som mäts. Om resultatet visar att den justerade determinationskoefficienten är över 0,8 så innebär det att de är 80 % lika och detta brukas ses som en problematiskt hög nivå, då det blir onödigt att förklara den beroende variabel med i princip samma variabel flera gånger. Lösningen är att justera en eller flera oberoende variabler så att de diversifieras.

Autokorrelation syftar på tillfälligen finns samband mellan feltermerna för olika analysenheter, en så kallad styrningseffekt. Anledningen till att detta inte är bra är eftersom man endast förväntar sig ett samband mellan X och Y, och inte mellan analysenheterna. Detta problem är vanligt förekommande i tidsseriedata och testet genomförs i SPSS vid linjärmodeller (Teorell & Svensson 2007 s.209). Då denna uppsats endast är uppbyggd på tvärsnittsdata ser jag ingen anledning till att testa för autokorrelation.

Heteroskedasticitet betyder att det finns systematiskt ojämn spridning. Exempelvis om höga värden av X har större spridning än de låga X-värdena (Ibid.). Det är mycket vanlig i statsvetenskaplig forskning men är inte ett bra fenomen. Den sambandsform man önskar uppnå är homoskedasticitet, det vill säga när spridningarna runt regressionslinjen är konstanta. Det finns ett test för att undersöka om ens värden

⁹ Linjär estimering: $x_1 = x_2 \cdot x_3$.

är ojämnt spridda, men det är enklaste är att se på resultaten av ett spridningsdiagram mellan de två variablerna. För att undvika att detta ska leda till missvisande resultat används robusta standardfel eftersom dessa tillåter heteroskedasticitet utan att det påverkar resultaten. Detta är viktigt på grund av påverkan på signifikansen: kan man inte lita på sina standardfel kan man inte lita på sina signifikanttest.

3.4.1 Tidsaspekt för variabler

Det är svårt att undersöka orsak och verkan hos olika fenomen även utan tidsaspekt som bidragande faktor. Det finns alltid en risk för att sambanden inte uppkommit av de anledningar som man tror. Utan uppmärksammande av detta riskerar slutsatsen att bli både felaktig och ointressant. Datan i variablerna är insamlade följande år:

Kvinnor i parlament, andel 2007-2010. Anledningen till att denna data sträcker sig över tre år beror på datatillgång (Teorell m.fl. 2013 s. 6).¹⁰ Detta är alltså inte en genomsnittlig siffra utan andelen kvinnor vid ett givet år under perioden 2007-2010 (Ibid.).

Rättighetsvariablerna: *Kvinnors ekonomiska rättigheter 2009*, *Kvinnors politiska rättigheter 2009-2010*, *Kvinnors sociala rättigheter 2007*. Lagar och rättigheter instiftas hela tiden, men de har lång implementeringstid och därav bör det inte vara problematiskt att dessa variabler har några års mellanrum. *BNP per capita 2007*, används eftersom det gör det möjligt att förutsätta att denna oberoende variabel kan påverka den beroende variabeln. Ett av problemet med kausala samband är att det är ytterst viktigt att vara medveten om tidsordning. Om förklaringsvariabeln infaller tidsmässigt efter ett fenomen kan detta per automatik inte orsaka fenomenet (Teorell & Svensson 2007 s. 64). Används då frågeställningen skall kontrolleras, det vill säga om BNP per capita kan förklara grad av jämställdhet.¹¹ *BNP per capita 2012*, används då den reversibla riktningen undersöks, det vill säga om det är grad av jämställdhet som påverkar ett lands BNP per capita. *Demokratnivå Freedom House 2009*: insamlingsåret påverkar troligtvis inte alltför mycket eftersom styrelseskick förändras långsamt över tid. *Religion: andel muslimer 2009 (1980)*, *Religion: andel med annan religion 2009 (1980)*. Siffran inom parentes antyder att det är andelen med

¹⁰ Quality of governments standarddatamängd har ett fokus på år 2009, och om data saknas använder de data från närliggande år, med restriktionen +/- 3 år.

¹¹ Observera att det finns viss data från 2007 för de beroende variablerna, vilket är samma år som BNP-nivån mätts. Detta är förhoppningsvis inte alltför problematiskt då endast delar av de beroende variablerna är från samma år som den oberoende.

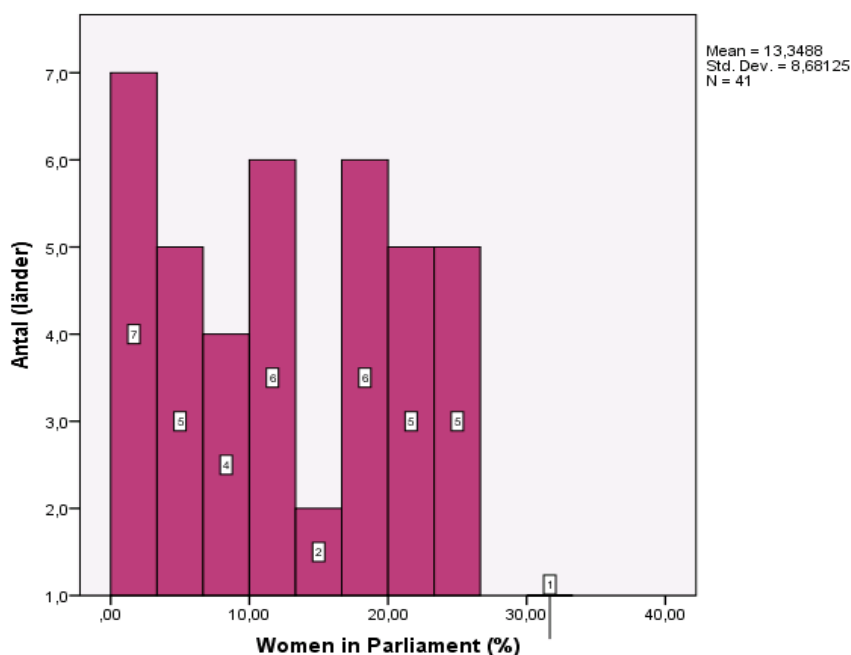
given religion av befolkningen år 1980 (Teorell m.fl. 2013 s. 293-294). Siffran utan parantes visar när datan samlandes in till datamängden (Ibid.). Religion kan räknas som en statisk variabel där värdena förändras ytterst lite då helheten i ett land granskas.

4 Resultat

I resultatdelen presenteras grafiska svar på uppsatsens frågeställning och övriga ambitioner. Den består av fem delar och den första delen innehåller tabeller och diagram för att visa frekvenser för några av variablerna. I den andra och tredje delen presenteras de olika sambanden mellan variablerna från frågeställningen och omvänd orsaksriktning. Sambanden presenteras i form av olika figurer med en efterföljande text som förklarar sambandet i ord och siffror (som till exempel korrelations- och determinationskoefficienten). Den fjärde delen behandlar den exkluderande effekten som olja tycks ha på sambandet. I den femte, och sista delen, presenteras sambandsstyrkan för variabeln när den utsätts för en kontrollvariabel. Dessutom testas alternativa förklaringsvariabler på grad av jämställdhet.

4.1 Frekvenser

Figur 1. Histogram över jämställdhet definitor 1

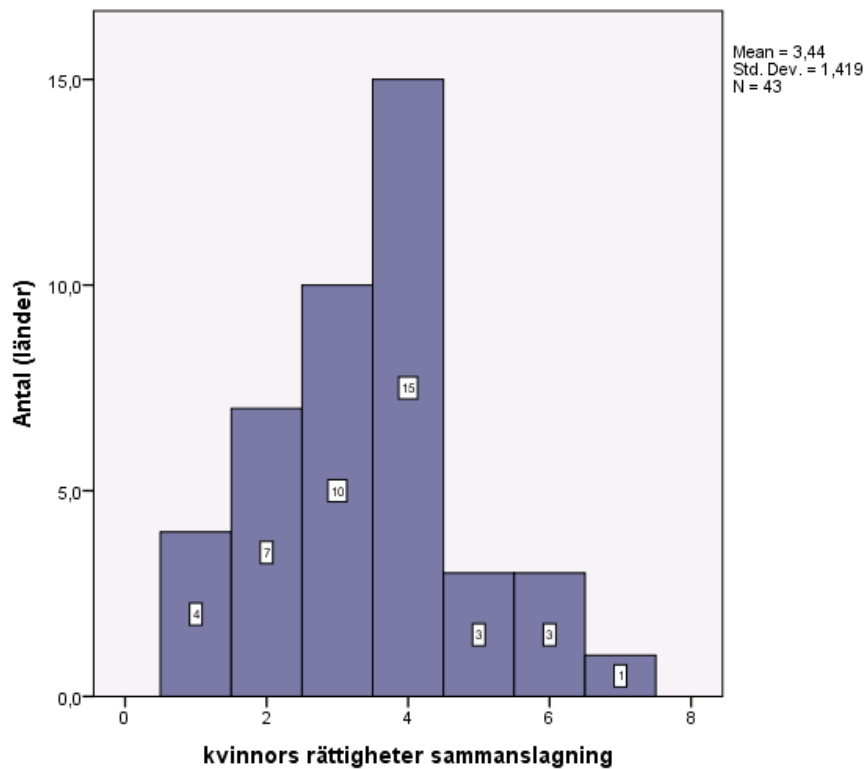

Detta histogram visar fördelningen av populationens andel kvinnor i parlament.¹² Som det går att se finns en stor koncentration av analysenheterna på bottenvärden, inget land är nära av en jämn fördelning mellan män och kvinnor i parlament. Medelvärde är cirka 13,35 %. Typvärdet, tillika det minsta värdet, är att man har mellan 0 till drygt 3 % kvinnor i parlamenten. Detta är dock inget förvånande resultat. Det är vida känt att regionen har en tradition av diskriminering mot kvinnor till dessa poster (Mc Gill 2006 s.8). Denna diskriminering återfinns även då kvinnor har samma utbildningsbakgrund som män (Mc Gill 2006 s. 9). Det enda land som skiljer sig ifrån trenden är Nepal; de har 33 % kvinnor i parlament.¹³

¹² Missing values: Brunei och Taiwan. Stickprovsantal: 41 st.

¹³ Sverige har drygt 46 procent kvinnor i sitt parlament, riksdagen, i denna data. Det är det näst högsta resultatet i Quality of governments mätning av totalt 189 länder (Teorell m.fl. 2013 s. 341).

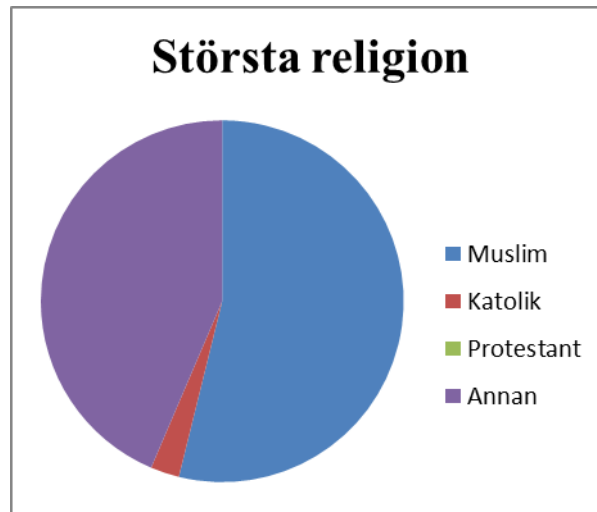
Figur 2. Histogram över jämställdhet definitor 2

Här redovisas kvinnors rättigheter och fördelningen av dessa i Asien. På skalan 0-9 finns det en viss utspridning av resultaten. Typvärdet är 4 poäng; 15 stycken länder fick den siffran efter sammanslagningen av rättigheterna (politiska, ekonomiska och sociala). 4 länder får bottenresultat, endast 1 poäng av 9 möjliga.¹⁴ Det land som har bäst rättigheter för kvinnor i undersökningen är Cypern (7poäng). Anledningen till detta är troligtvis deras starka band till västvärlden och EU, det är därför inte uppseendeväckande att Cypern har högst resultat eftersom landet borde betraktas som en utstickare i populationen.

¹⁴ Sverige tilldelas värdet 3 på alla rättighetskategorierna, totalt 9/9 poäng.

Figur 3. Cirkeldiagram, religionsfördelning

Cirkeldiagrammet redovisar de antal länder som har en majoritetsreligion, >50% av befolkningen. Totalt är det 39 länder där det finns en majoritetsreligion, och det är dessa som visas i cirkeldiagrammet. Tydligt är att det finns två grupper som har överlägset störst representation: islam och annan religion.¹⁵ Detta är inte förvånande, och detta är anledningen till att endast dessa två grupper används som förklaringsvariabler. Annan religion består av religioner som buddism, hinduism och taoism, vilka alla är stora i Asien. Islam är den religion med störst andel i sina majoritetsländer; i 14 länder består 90-100% av befolkningen av muslimer. Det finns inget asiatiskt land där majoriteten är protestanter, närmast kommer Sydkorea där 12% är protestanter. Det enda land med en majoritetsbefolkning av katoliker är Filippinerna (mellan 80-90%).

¹⁵ Variabel är uträknad enligt formeln: 100-muslim-katolik-protestant= annan religion (Teorell m.fl. 2013 s. 294).

Tabell 1. Beskrivande statistik

	N	Minimum	Maximum	Medelvärde	Standard-avvikelse
Kvinnor i parlament	41	0	33	13,35	8,68
Kvinnors rättigheter	43	1	7	3,44	1,42
BNP/capita 2007	43	377,14	64 872,26	11407,96	15 542,10
BNP/capita 2012	42	623,62	106 393,56	16177,74	22 043,57
Demokrati	43	,25	10	4,67	3,05
Religion: Muslim	43	0	99,90	51,16	41,95
Religion: Annan	43	0	100	43,93	40,80

Data från Quality of Government: Jämställdhet: *ciri_wecon* (2009), *ciri_wosoc* (2007), *ciri_wopol* (2009-2010). Demokrati: *fh_ipolity2* (2009). Religion: *lp_muslim80* (2009), *lp_no_cpm80* (2009). Data direkt ifrån International monetary fund: BNP (2007) och BNP (2012). Avrundat till två decimaler.

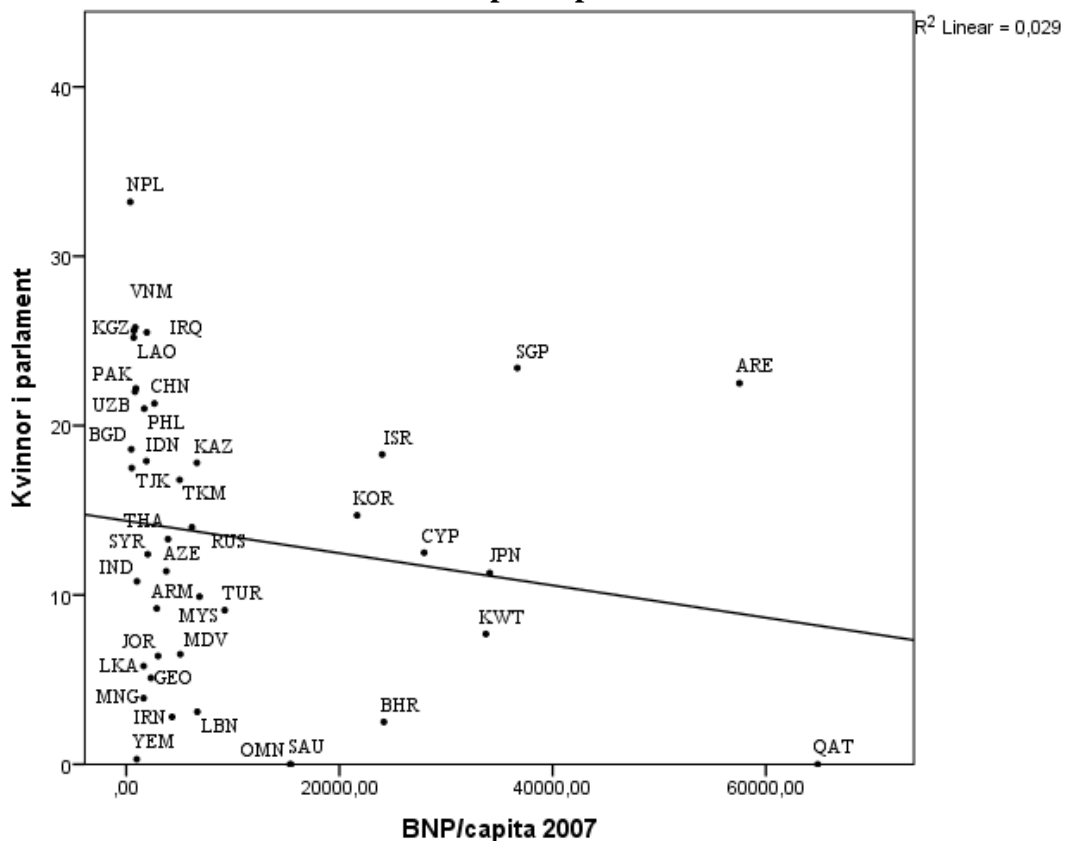
I ovanstående tabell återfinns beskrivningar för alla variabler. Notera att då BNP per capita agerar den beroende variabeln och siffrorna kommer ifrån 2012, är $n=42$. Det land som inte har något värde redovisat är Syrien. Detta förklaras av att Syrien för närvarande är drabbat av ett inbördeskrig.

4.2 Samband mellan jämställdhet def. 1 och BNP/capita

Presentationen av sambanden i denna och nästkommande del (4.3) sker främst genom spridningsdiagram. Det är intressant att se om vissa analysenheter sticker ut ifrån övriga, men det är framförallt enkelt att avgöra om det finns ett samband bara genom att titta på illustrationen. Spridningsdiagrammen är även en stor hjälp till att bedöma vilken sorts samband som skall sökas efter. Anledningen till att samtliga test i denna resultatdel söker *linjära* samband beror bland annat på spridningsdiagrammens utformning. Spridningsdiagrammen visar inga stora tecken på att sambanden skulle vara icke-linjära. Det finns dock en stor spridning kring trendlinjerna, men detta reflekteras alltså i de linjära uträkningarna i form av spridningsmått. Jag testade att söka kurvlinjära samband istället, det vill säga oberoende variabel i kvadrat. Detta visade inte större samband än linjära, och därför valdes linjära test för att minimera risken för statistiska mätfel.

Dessutom kan determinations- och korrelationskoefficienterna uppvisa delar av även icke-linjära samband, om misräkning av sambandets utformning sker. Determinationskoefficienten räknas ut i SPSS. Korrelationskoefficienten, r , är kvadratroten av determinationskoefficienten, och om den är negativ eller positiv bestäms av trendlinjens riktning (Körner & Wahlgren 2006, s. 364).

Figur 4. Spridningsdiagram för sambandet mellan jämställdhet def. 1 och BNP per capita

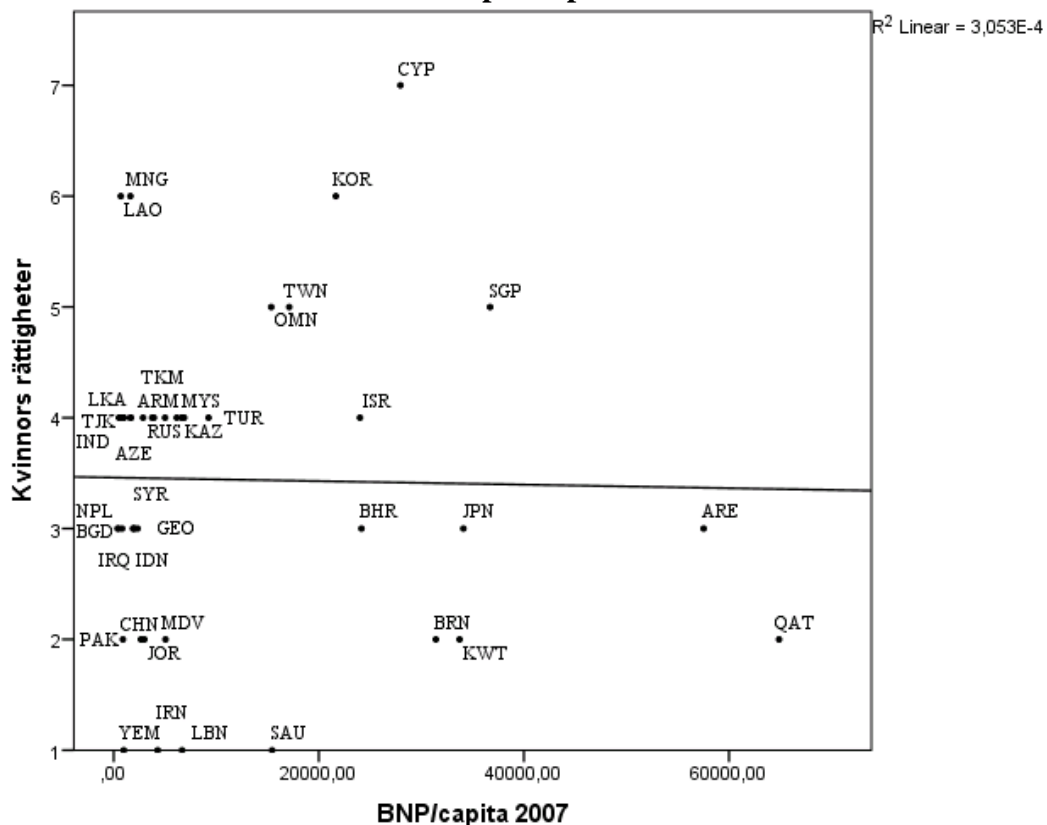

Här ser vi att det är ett svagt negativt samband, vilket går emot uppsatsens hypotes. De flesta analysenheterna är koncentrerade kring en relativt låg nivå på BNP per capita och en låg nivå av andel kvinnor i parlament. Detta borde tyda på att sambandet skulle kunna vara positivt, men på grund av ett tiotal länder som avviker från trenden får sambandet låg tillförlitlighet. Determinationskoefficienten är 0,029, vilket innebär att 2,9 % av jämställdhet enligt definition 1 kan förklaras av BNP per capita-nivån. Korrelationskoefficienten är -0,17, på skalan -1 och +1, där 0 innebär ingen korrelation, -1 betyder linjärt negativt samband och +1 betyder linjärt positivt samband (Wahlgren 2008 s. 122). Om vi istället ser till den omvända riktningen och använder BNP per capita som den beroende variabeln (med siffror från 2012 istället för 2007)

och jämställdhet definition 1 som den oberoende. Då får man följande resultat: determinationskoefficienten blir 0,043 och trendlinjen är även här negativ, vilket gör att korrelationskoefficienten blir -0,21. Denna sökning påvisar alltså större samband än den föregående, men den säger att 4,3% av ekonomin beror på jämställdhet, och att för varje steg man ökar sin jämställdhet sjunker BNP per capita-nivån något.

4.3 Samband mellan jämställdhet def. 2 och BNP/capita

Figur 5. Spridningsdiagram för sambandet mellan jämställdhet def. 2 och BNP per capita

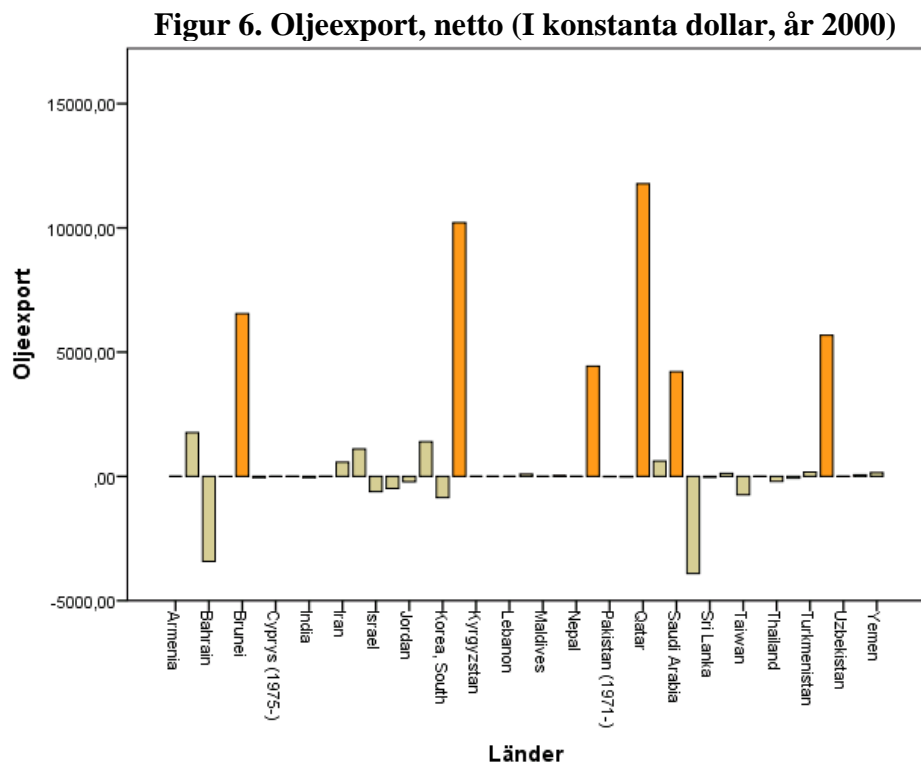
För jämställdhet enligt definition 2 får man ett något mer spritt resultat än för föregående definition. Det är fortsatt några länder som har extremvärden på den oberoende variabeln (BNP per capita) samt låga värden på den beroende variabeln. Detta genererar i att sambandet blir väldigt svagt. Ett land som däremot befinner sig på

en perfekt linjär position för både definition 1 och 2 är Singapore. Det är ett land med medel-hög nivå av kvinnlig representation och kvinnliga rättigheter, samtidigt som de har en medel-hög nivå av BNP per capita. Om populationen endast bestått av länder som Singapore hade sambandet varit starkt.

Omvänd riktning: BNP per capita är beroende variabeln och jämställdhet definition 2 är oberoende. Determinationskoefficienten är 0,006 vilket innebär att endast 0,6 procent av BNP per capita kan förklaras av graden av jämställdhet. Korrelationskoefficienten är -0,078 (på skalan -1 till +1).

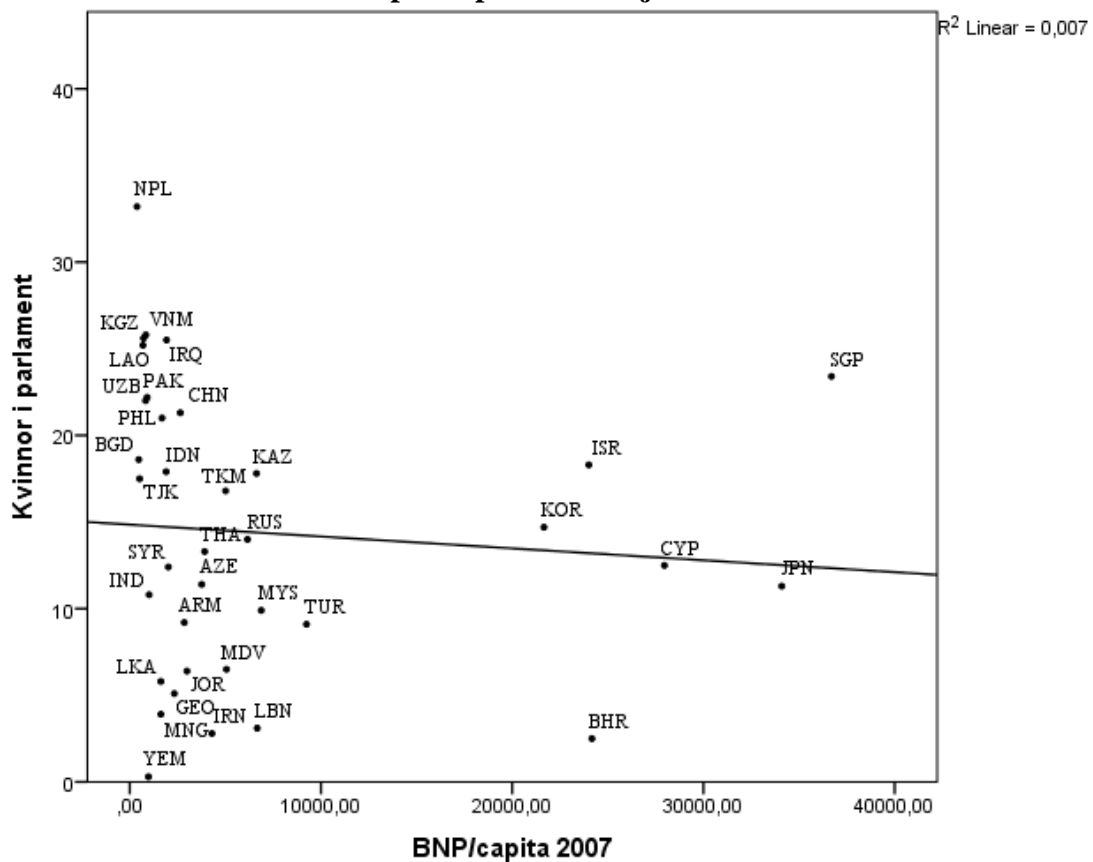
4.4 Olja: ett villkor för icke-samband

Det verkar som om den heterogena populationen Asien innebär att inga starka samband kan påvisas. Vad som är tydligt är att vissa länder har extremvärden på BNP per capita, det vill säga de är oerhört rika länder. Detta hade inte varit något problem om dessa länder även hade haft hög nivå av jämställdhet, men det är snarare tvärtom. En gemensam nämnare för alla dessa extremvärden är att de har naturtillgången olja.. Olja är alltså en faktor som leder till ökad BNP, men måttet kontrollerar, som sagt innan, inte för att det är en försvinnande resurs. Därför inkluderas det i denna uppsats.

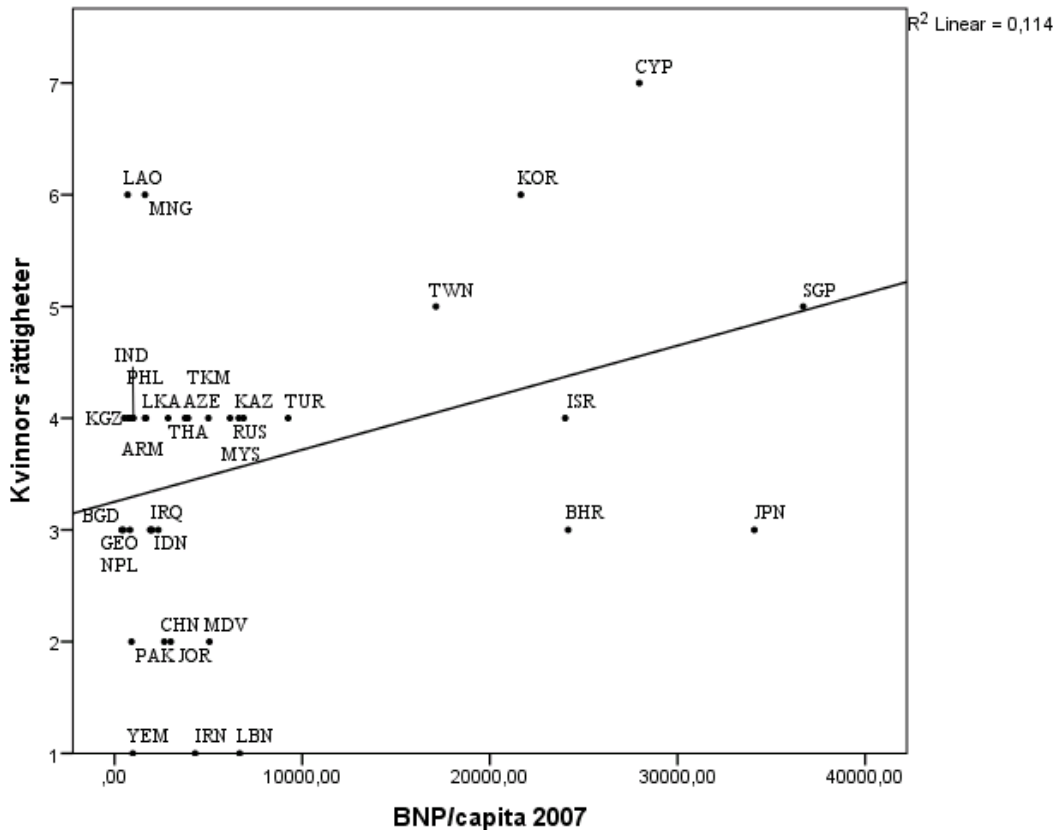
Merparten av länderna har ingen eller låg oljeexport, vissa importerar mer än de exporterar (staplar som går neråt). Några länder har hög oljeexport per capita, och dessa kan ses som extremfall, så kallade uteliggare. De sex asiatiska länder med högst oljeexport, netto per capita är Qatar, Kuwait, Brunei, Förenta Arabemiraten, Oman och Saudiarabien. Nu presenteras sambanden enligt frågeställningen med endast 37 länder: utan extrem oljeexport som underliggande variabel till hög BNP.

Figur 7. Spridningsdiagram för sambandet mellan jämställdhet def. 1 och BNP per capita- utan oljeländer

Det var positivt att reducera antal analysenheter där olja är en stor faktor till hög BNP/capita, eftersom de bidrog till att det inte gick att se att BNP kan påverka jämställdhet positivt. Däremot räckte inte detta för att få ett starkt samband. Det finns fortfarande rika länder utan hög andel kvinnor i parlament, vilket leder till blygsamma siffror: determinationskoefficienten är 0,007, vilket betyder att endast 0,7 % av jämställdhetsgraden enligt denna definition kan förklaras av ekonomistorleken. Korrelationskoefficienten är -0,08. Notera att Singapore nu blir det rikaste landet i form av BNP per capita-måttet. Intressant är att Singapore må vara utan olja men har en stor oljeraffineringsindustri och är alltså inte helt exkluderat från oljeinkomster.

Figur 8. Spridningsdiagram för sambandet mellan jämställdhet def. 2 och BNP per capita- utan oljeländer

Skillnaden på sambanden mellan de olika definitionerna är påtaglig. För definition 2 av jämställdhet ser vi att det lönade sig att temporärt exkludera stora oljeekonomier. Spridningen av analysenheter kring trendlinjen är fortfarande stor, men sambandet är numera positivt, det vill säga det finns ett stöd för uppsatshypotesen. Determinationskoefficienten är 0,114, vilket innebär att 11,4 % av den oberoende variabeln förklarar den beroende variabeln. Korrelationskoefficienten är +0,34 och alltså för första gången positiv (eftersom den följer trendlinjen). Notera att Singapore nu faktiskt befinner sig på trendlinjen, det fortsätter vara ideallandet för undersökningen. Taiwan, Korea och Cypern följer också varandra på ett symmetriskt vis med perfekt linjär korrelation analysenheterna emellan.

4.5 Samband med andra förklaringsvariabler

I denna del återgår populationen i de olika sambanden till ursprungliga 43 stycken. Först skall vi se om undersökningsvariablerna har multikollinartitet, det vill säga om den justerade determinationskoefficienten är för hög ($\geq 0,80$).

Tabell 2. Regressionsplan, oberoende variabler

Modell	R	R Kvadrat	Justerad R Kvadrat	Standard- Avvikelse estimering
1	,124 ^a	,015	-, 060	16 004,41

a. Religion: Annan, Demokrati, Religion: Muslim
Avrundat till två decimaler.

Resultatet säger att det inte finns någon multikollinartitet: -0,6 är den justerade determinationskoefficienten. Detta är nästan oroande lågt, då samtidigt som man inte vill riskera att ha för lika oberoende variabler, vill man inte heller ha för olika. Detta innebär att valet av oberoende variabler kanske måste vara föremål för kritik. Dock används inte alla variabler på samma sätt, vilket minskar problematiken. Den enda variabel som inkluderas för att testa sambandet mellan jämställdhet och ekonomi är demokrativariabel. Religionsvariablerna söker eventuellt samband utan ekonomisk aspekt, i enlighet med teorin. Det finns inget som säger att det som förklarar en variabel per automatik består av samma komponenter.

Nedan visas två regressionsanalyser, en för var operationaliserad definition av jämställdhet: 1 och 2. Det som är intressant med dessa analyser se om effekten av den huvudsakliga oberoende variabeln förändras när man adderar kontrollvariabler, det vill säga om sambandet finns kvar efter kontroll för andra variabler. Eftersom sambanden inte varit signifikanta hittills, adderar endast en kontrollvariabel: demokrati. Övriga oberoende variabler ställs sedan själva mot jämställdhet för att se förklaringsstyrkan i dessa.

Regressionsanalysen innehåller två vertikala staplar; den kallat "bivariat" är en bivariat regressionsanalys med endast den beroende och den oberoende variabeln. Stapeln som heter "multipel" består av en oberoende variabel och två oberoende

variabler; BNP per capita och demokrati. b-koefficienterna, det vill säga regressionskoefficienterna, presenteras överst och standardfelen nedanför, inom parantes.

Tabell 3. Regressionsanalys, jämställdhet definition 1.

	Bivariat	Multipel
BNP 2007	-9,5E-005 (8,662)	-9,53E-005 (0,00)
Demokrati	-	-0,065 (0,461)
Justerad R2	0,004	-0,021

Data från Quality of Government: Jämställdhet: wdi_wip (2007-2010). Demokrati: fh_ipolity2 (2009). Data direkt ifrån International monetary fund: BNP (2007). Avrundat till två-tre decimaler.

Det är ingen märkvärd skillnad på den huvudsakliga oberoende variabelns samband med den beroende variabel efter införandet av demokrati. Detta innebär att det inte går att säga om BNP per capita är en bra faktor till att förklara grad av jämställdhet. Sambandet är inte signifikant.

Den justerade determinationskoefficienten, R2, har förändrats från 0,004 utan demokrativariabeln till -0,021 med demokrativariabel. Detta innebär att det inte hjälpte att inkludera en ytterligare variabel för förklaringsgraden (Wahlgren 2008 s. 132). Det är endast det justerade determinationskoefficienten som är av intresse, eftersom det icke-justerade siffran ökar så fort en ytterligare variabel inkluderas, det säger ingenting om variabelernas styrka.

Tabell 4. Regressionsanalys, jämställdhet definition 2.

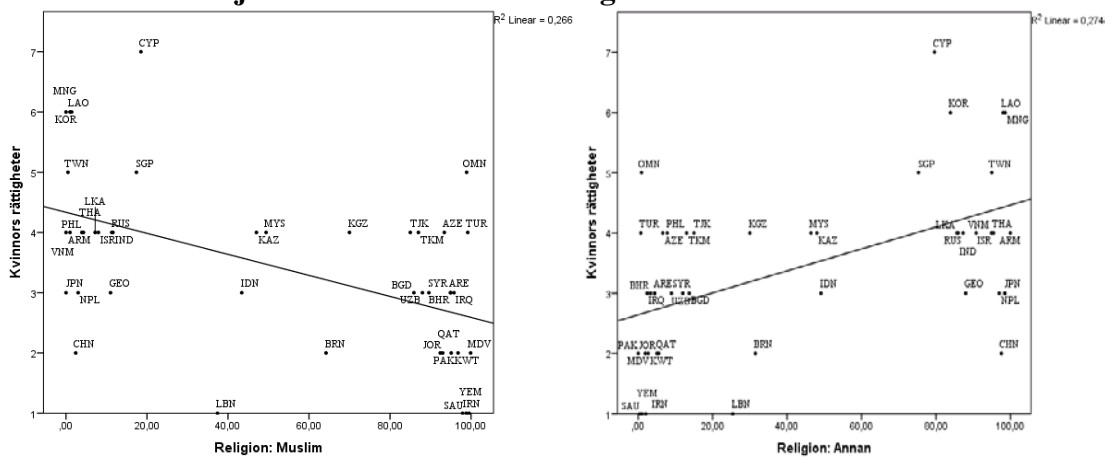
	Bivariat	Multipel
BNP 2007	-1,60E-006 (0,00)	-3,03E- 0,007 (0,00)
Demokrati	-	0,174* (0,07)
Justerad R2	-0,024	0,097

Data från Quality of Government: Jämställdhet: ciri_wecon (2009), ciri_wosoc (2007), ciri_wopol (2009-2010). Demokrati: fh_ipolity2 (2009). Data direkt ifrån International monetary fund: BNP (2007). Avrundat till två-tre decimaler.

För definition 2 visar regressionsanalysen ett signifikant samband; demokrati är signifikant på femprocent-nivån: $0,05 > p(0,015)$. Detta innebär att demokrati är

korrelerat med jämställdhet enligt definition 2. Det går också att se att effekten av BNP per capita minskar vid kontroll för demokrati, vilket innebär att en del av sambandet mellan BNP per capita och jämställdhet def. 2 beror på att länder som är jämställda också generellt är mer demokratiska. Justerade R2 har förändrats från svagt negativ till något positiv: 9,7 % av jämställdhet som lika rättigheter kan förklaras av länders ekonomi och demokratinivå (troligtvis mest av den senare variabeln).

Figur 9: Spridningsdiagram för sambandet mellan jämställdhet def. 2 och religion: muslim. Figur 10: Spridningsdiagram för sambandet mellan jämställdhet def. 2 och religion: annan

Det vänstra spridningsdiagrammet visar ett negativt samband mellan de båda variablerna. Detta är i enlighet med teorin om att vissa religioner, såsom Islam, är negativa för kvinnor som grupp (Hassan 1999 s. 252). Determinationskoefficienten är 0,266 vilket innebär att 26,6% av jämställdhetsgraden beror på om religionen i ett land är Islam- det är också ett negativt samband: korrelationskoefficienten är -0,52 vilket betyder att ju större den islamistiska tillhörigheten är i ett land, desto sämre är kvinnors rättigheter. För definition 1 och Islam blev sambandet inte fullt lika negativt: Determinationskoefficienten är 0,081 och korrelationskoefficienten är -0,28.

Det högra spridningsdiagrammet visar ett positivt samband, determinationskoefficienten är 0,274 och korrelationskoefficienten är +0,52. Detta är exakt samma siffra som för Islam (figur 9), men den är positiv. Detta innebär att ju mer det finns av dessa andra religioner, såsom hinduism och buddism, desto bättre är kvinnors rättigheter. Vid jämförelse mellan jämställdhet definition 1 och andra religioner blev sambandet inte fullt lika positivt: Determinationskoefficienten är 0,071 och korrelationskoefficienten är +0,27.

Att sambanden ovanstående grafer är starka beror på de båda oberoende variablernas samvarians. Som det går att se på spridningsdiagrammen finns det en stor koncentration längst till höger och längst till vänster i båda graferna. Beroende på vilken religionsvariabel som är oberoende, hamnar de länder med majoritet i den andra kategorin runt 0 %. Av denna anledning skall man inte sätta alltför mycket vikt vid sambanden. Det intressanta är istället att det har betydelse för jämställdhet vilken sorts religion som är övervägande i ett land.

5 Slutsats

I uppsatsen redovisas vilken påverkan det makroekonomiska måttet brutto nationalprodukt per capita kan ha på jämställdhet, och vice versa. Frågeställningen löd: *Går det att finna ett positivt samband mellan BNP per capita och jämställdhet i asiatiska länder?* Svaret är att det inte finns något signifikant samband, varken för den ena eller andra orsaksriktningen. Detta är dock inte särskilt förbryllande med tanke på att populationen är Asien. Generellt går att säga att jämställdhetsgraden i Asien är förhållandevis låg, men att den förhoppningsvis utvecklas till det bättre med tiden. Hade denna undersökning behandlat exempelvis Europa hade det troligtvis funnits ett tydligare samband för frågeställningen, inte minst med hjälp av Sverige och dess skandinaviska grannländer som alla påvisar hög BNP per capita och hög grad av jämställdhet.

Vald definition av jämställdhet var troligtvis något optimistisk, men det är mer troligt att vald population inte följer samma mönster som uppsatsens hypotes. Det vill säga, för denna region hör ekonomi och jämställdhet nödvändigtvis inte ihop, trots teorier som talar för detta. Undersökningen bevisar att Asiens rikaste länder inte har utvecklat sin jämställdhet i takt med sin ökade ekonomiska status. Vid exkludering av de sex största oljeländerna fick sambandet bättre styrka, något som visar att BNP per capita fungerar bättre som förklaringsfaktor om den inte är uppbyggd på oljeresurser. Självklart är det snarare de kulturella omständigheterna i dessa länder, och inte olja i

sig, som gör att sambanden blev bättre efter exkluderingen, men det är intressant med tanke på att måttet BNP per capita inte tar hänsyn till olja.

Följdfrågan man kan ställa sig är: Vad har jämställdhet, och forskning kring denna, för betydelse egentligen? Jämställdhet som lika representation är ett bevis på om det är en fungerande demokrati eller inte; om kvinnor får bestämma i ett samhälle, eller om makten är koncentrerad på andra halvan av befolkningen. Men det är inte bara en indikator på demokrati, vilket är positivt eftersom många av länderna i population inte faller under den formen av styrelseskick. Jämställdhet är också ett medel för att öka kvinnors status i samhället. När det finns kvinnor på inflytelserika poster inom politiken, tenderar frågor som berör kvinnor prioriteras. Detta bidrar till ett ”kvinnovänligare” samhälle (Wängnerud 1998 s. 11ff).

Ett kvinnovänligt samhälle återges också i variabeln kvinnors rättigheter, eftersom civiliserade samhällen är uppbyggda av lagar och juridiskt stadgade rättigheter. Om kvinnornas rättigheter uppkommer till en lika hög nivå som männens, innebär det att båda kön formellt sätt har lika förutsättningar. Jämställdhet kan definieras på detta vis, och i så fall borde jämställdhet vara enkelt att uppnå.

Det som saknas är en koppling till verkligheten; lika förutsättningar kan inte ensamt skapa ett jämställt samhälle. Förklaringen till detta är att det finns andra, osynliga, lagar som berättar hur människor ska leva och bete sig. Dessa samhällsnormer gör att kvinnor inte har de facto lika möjligheter som män. Det är *möjligt* för kvinnor att lyckas i ett samhälle, precis som det är *möjligt* för andra ”maktminoriteter” att nå framgång. Men dessa möjligheter är inte lika stora för kvinnor som för män (Badersten 2006 s. 36). Den tredje definitionen av jämställdhet representerar anledningen till varför resultatet i definition 1 inte är 50% kvinnor och 50% män, och inte skulle vara det i någon världsdel i nuläget.

Det finns ingen lättillgänglig lösning på detta problem, utan den långsiktiga åtgärden är den strukturförändring som bland annat Maria Charles och Dollar & Gatti förespråkar. Medel för strukturförändring skulle kunna vara positiv särbehandling i form av exempelvis inkvotering av kvinnor till höga positioner (Ibid.). Kvotering hade uppnått jämställdhet enligt definition 1, och på sikt ökat jämställdhetsgraden enligt definition 3 (Badersten 2006 s. 36-37).

Det är till viss del positivt att BNP per capita inte är drivande till jämställdhet, och vice versa. Eftersom jorden inte kommer kunna vara platsen för oändlig ekonomisk tillväxt- och om jämställdhet skulle stå och falla med ekonomin så hade kvinnors framtid sett mörk ut. Andra faktorer, såsom demokrati och religion, tycks bestämma mer om hur jämställdheten mellan kön ser ut i asiatiska länder.

6 Referenser

- Citat av Alice Munro och Irshad Manji från första uppslaget i Sharma & K. Young (red.), 1999. *Feminism and world religions*. Albany: State University of New York press.
- Andrén, Tomas. 2012. Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män. En kunskapsöversikt. *Konjunkturinstitutet*.
<http://www.konj.se/download/18.1fc8315a135cb03b5593cf1/Specialstudie+nr+31.pdf>.
(Hämtad 2013-11-11).
- Björn Badersten. 2006. *Normativ metod: att studera det önskvärda*. Lund: Studentlitteratur.
- Charles, Maria. 2011. A World of Difference: International Trends in Women's Economic Status. *Annual Review of Sociology*. 37:355–371
<http://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev.soc.012809.102548> (Hämtad 2013-11-18).
- De Mesquita, Bruce Bueno., George W. Downs. 2005. Development and Democracy. *Foreign Affairs*. 1 September. <http://www.foreignaffairs.com/articles/61023/bruce-bueno-de-mesquita-and-george-w-downs/development-and-democracy> (Hämtad 2013-12-12).
- Dollar, David., Gatti, Roberta. 1999. Inequality, Income, and Growth: Are Good Times Good for Women? *The World Bank Development Research Group Poverty Reduction and Economic Management Network*
<http://darp.lse.ac.uk/frankweb/courses/EC501/DG.pdf> (Hämtad 2013-12-12).
- Europeiska kommissionen. Europa, press releases database. 2012.
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-371_sv.htm (Hämtad 2013-11-18).
- Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik., Wängnerud, Lena. 2012. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts juridik.
- Freidenvall, Lenita. 2011. Introduktion till jämförande politik och utländska politiska system. I *Politik och kritik: en feministisk guide till statsvetenskap*, Lenita Freidenvall och Maria Jansson (red.), 159-172. Lund: Studentlitteratur.
- Freidenvall, Lenita. 2011. Introduktion till svensk politik. I *Politik och kritik: en feministisk guide till statsvetenskap*, Lenita Freidenvall och Maria Jansson (red.), 63-77. Lund: Studentlitteratur.
- Hassan, Riffat. 1999. Feminisim in Islam. I *Feminism and world religions*, Arvind Sharma och K. Katherine Young (red.), 248-278. Albany: State University of New York press.

International monetary fund GDP per capita, current prices. April 2012

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/01/weodata/weorept.aspx?sy=2007&ey=2011&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=446%2C911%2C912%2C548%2C419%2C556%2C513%2C948%2C516%2C558%2C449%2C564%2C924%2C566%2C453%2C423%2C922%2C456%2C576%2C524%2C915%2C463%2C528%2C923%2C578%2C534%2C536%2C429%2C186%2C433%2C925%2C436%2C466%2C158%2C439%2C916%2C927%2C542%2C582%2C443%2C474%2C917%2C544&s=NGDPDPC&grp=0&a=&pr1.x=101&pr1.y=6> (Hämtad 2013-11-06).

Jackson, Robert Max. 1998. *Destined for equality: the inevitable rise of women's status*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.

Körner, Svante., Wahlgren, Lars. 2012. *Praktisk statistik*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Körner, Svante., Wahlgren, Lars. 2006. *Statistisk dataanalys*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Lindberg Falk, Monica. 2003. Thaiändska nunnor och kvinnliga munkar: Förändring och utmaning av den buddhistiska ordningen. *Kvinnovetenskaplig Tidskrift* 3-4 25-38.

Lindberg, Staffan I., Teorell, Jan. 2013. Varieties of Democracy (V-Dem)- Om att mäta demokrati och diktatur. *Statsvetenskaplig tidskrift* 115 (4) 273-292.

Lorber, Judith. 2010. *Gender inequality: feminist theory and politics*. 4 uppl. New York: Oxford University Press

Mc Gill, Eugenia. 2006. *Pursuing gender equality through the millennium development goals in Asia and the pacific*. Manila : Asian Development Bank.

Morrison, Andrew., Raju, Dhushyanth., Sinha, Nistha. 2007. Gender Equality, Poverty and Economic Growth. *The World Bank Gender and Development Group Poverty Reduction and Economic Management Network*.
http://www.development.wne.uw.edu.pl/uploads/Courses/DW_additional_gender.pdf
(Hämtad 2013-12-12).

Nationalencyklopedin. 2013. *Jämlikhet*: <http://www.ne.se/sve/j%C3%A4mlikhet>
Jämställdhet: <http://www.ne.se/sve/j%C3%A4mst%C3%A4lldhet> (Hämtad 2013-11-26).

Ramusack, Barbara N., Sievers, Sharon. 1999. *Women in Asia: restoring women to history*. Bloomington: Indiana University Press.

Tanabe, Akio., Tokita-Tanabe, Yumiko. 2003. Introduction: Gender and modernity in Asia and the Pacific. I *Gender and modernity: perspectives from Asia and the Pacific*, Yoko Hayami, Akio Tanabe och Yumiko Tokita-Tanabe (red.), s. 1-16. Kyoto: Kyoto University Press ; Melbourne : Trans Pacific Press.

Tatli, A., Vassilopoulou, J., Özbilgin, M. 2012. An unrequited affinity between talent shortages and untapped female potential: The relevance of gender quotas for talent management in high growth potential economies of the Asia Pacific region. *International Business Review*. 22:539–553
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0969593112000972#> (Hämtad 2013-11-18).

Teorell, Jan, Nicholas Charron, Stefan Dahlberg, Sören Holmberg, Bo Rothstein, Petrus Sundin & Richard Svensson. 2013. The Quality of Government Dataset, version 15May13. University of Gothenburg: The Quality of Government Institute
<http://www.qog.pol.gu.se> (Hämtad 2013-10-25). **Originalkällor:** *Cingranelli & Richards:* ciri_wecon, ciri_wopol, ciri_wosoc. *World Bank:* wdi_wip. *Freedom House/Polity:* fh_ipolity2. *La Porta López-de Silanes, Shleifer & Vichny:* lp_catho80, lp_muslim80, lp_protmg80, lp_no_cpm80.

Teorell, Jan, Nicholas Charron, Stefan Dahlberg, Sören Holmberg, Bo Rothstein, Petrus Sundin & Richard Svensson. 2013. The Quality of Government Standard Dataset, version 15May13. University of Gothenburg: The Quality of Government Institute.
http://www.qogdata.pol.gu.se/codebook/codebook_standard_15may13.pdf (Hämtad 2013-10-25).

Teorell, Jan., Svensson, Torsten. 2007. *Att fråga och att svara -samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.

Tokita-Tanabe, Yumiko. 2003. Aesthetics of the female self: Modernity and cultural agency of urban middle-class women in Orissa. I *Gender and modernity: perspectives from Asia and the Pacific*, Yoko Hayami, Akio Tanabe och Yumiko Tokita-Tanabe (red.), s. 167-188. Kyoto: Kyoto University Press ; Melbourne : Trans Pacific Press.

Utbildningsradion. 2012. *Kina om Kina* [tv-program] Sveriges television, 20 november.
<http://www.folkbildning.net/kina/kina-studie-UR> (Hämtad 2013-08-20).

Wahlgren, Lars, 2008. *SPSS steg för steg*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.

World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files.
Catalog Sources World Development Indicators
<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD> (Hämtad 2013-11-18).

Wängnerud Lena. 1998. *Politikens andra sida: Om kvinnorepresentation i Sveriges riksdag*, Göteborgs Universitet: Statsvetenskapliga institutionen